

L'atzar ha volgut que feinegés en aquesta columna en els dies previs a Sant Jordi, setmanes després de publicar-se el paorós informe *Panell Intergovernamental del Canvi Climàtic* i estremit, cada cop que l'he sentida, per la veu de l'infant de TV3 que ha carregat de dramatisme el primer vers d'una cançó de Joan Manuel Serrat durant la setmana dedicada al *Canvi climàtic*. És aquell poema colpidor de l'infant desconcertat que demana al seu pare *què li han fet al riu que ja no canta*. Sovint, les lletres del Serrat tenen l'IVA afegit de la qualitat literària i moltes podrien funcionar de manera independent com a poemes, si no fos, com és natural, que troben el seu millor equilibri en l'harmònica conjunció del cant: en la fusió de la paraula i la música, i l'art del joglar a l'hora de dir-la i cantar-la. En aquest sentit, la versió infantil de TV3 arma el vers serratià amb una desolada tristesa i esdevé un contundent cop d'efecte per a consciències adormides: *Pare, digueu-me què li han fet al riu que ja no canta; / rellisca com un barb mort sota un pam d'escuma blanca*.

Hi ha una certa sensació que, finalment, ens comencem a prendre a pit això de l'escalfament de la terra. L'alerta del *Panell Intergovernamental sobre el Canvi Climàtic* ha estat el toc a sometent davant la imminència del perill, perquè el problema truca a la porta, perquè el dogal ens envolta el coll, perquè tenim els soldats de l'exèrcit enemic escarxofats en milions de llars particulars i el seu estat major campant a lloure pels centenars de governs que baden arreu del món. La pregunta clau, de tota manera, continua sent doble: saber si encara som a temps de reaccionar, i com carai ens ho farem per canviar de mentalitat. La civilització occidental, la dels grans depredadors del sistema, és obtusa i viu instal·lada en un món d'excessos de confort i comunicació. Una comunicació, ai las! que li falla estrepitosament a l'hora d'aplicar receptes tan elementals com estalviar aigua, apagar llums innecessaris, emprar bombetes de baix consum o baixar el termostat de calefaccions i aires condicionats. Sí senyor, a desgrat de la intel·ligència que se li suposa, l'espècie humana és curta de gambals, confon els paràmetres del confort i, amb perversa inversió de la lògica, s'afanya a convertir, dins de les cases, l'hivern en estiu i l'estiu en hivern. *L'home, qui horror!*, deia el poeta. Ara, l'horror el multipliquen els científics quan expliquen que la humanitat és l'única espècie que maltracta, fins a destruir-lo, l'habitat que la protegeix i li dóna vida. Visca la intel·ligència!

El Sant Jordi del 2007 serà història quan es publiqui aquesta columna, però no em sé estar de recomanar dos llibres relacionats amb el tema que s'hi tracta: el primer és la versió literària del documental del polític Al Gore, *Una veritat incòmoda*, amb una anàlisi clara i pedagògica de la realitat i els efectes del canvi climàtic. L'altre llibre, de James Lovelock, té un títol més contundent, *La venjança de la terra*, i una tesi orientada a explicar que, durant milers d'anys, la humanitat ha explotat la Terra sense tenir-ne en compte les conseqüències. Hem trinxat el planeta i l'hem regirat de la pell fins a l'ànima, i ara és la Terra qui comença a venjar-se de tots nosaltres. Si llegiu aquests dos llibres, poseu-vos de tant en tant, com a coixí de fons, la cançó *Pare*, de Joan Manuel Serrat.